

Vedlejší věty

Druhy vedlejších vět určujeme:

- podle jejich větněčlenské platnosti
- podle spojovacích výrazů, kterými jsou připojeny k větě řídící
- podle vztahu jejich obsahu k obsahu věty řídící

Vedlejší věty příslovečné

Vyjadřuje příslovečné určení řídící věty.

Bývají uvozeny:

- spojkami
- částicí **zda, zdali, jestlipak, zdalipak**
- tázacími i vztažnými zájmeny a příslovci

Vedlejší věta příslovečná místní

Vyjadřuje příslovečné určení místa řídící věty.

Vždy je větou vztahnou.

Závisí na řídící větě se souvztažnými
zájmennými příslovci zde, tady, tam, tudy.

Vedlejší věta příslovečná místní

Příklady:

- Lovci s terénním vozidlem zastaví vždy **tam, kde doufají najít zvěř.**
- A nakonec jsem skončil zase **zde, kde jsem se narodil.**
- Chodme vždy **tudy, kudy je to nejbliže.**
- Voda se dostala i **tam, kudy vede silnice.**

Pozor na rozdíly!

Chod'me vždy **tudy**, **kudy** je
to nejbliže.

(VEDLEJŠÍ VĚTA
PŘÍSLOVEČNÁ
MÍSTNÍ)

Chod'me vždy **tou cestou**,
kudy je **to** nejbliže.

(VEDLEJŠÍ VĚTA
PŘÍVLASTKOVÁ)

Lovci s terénním vozidlem
zastaví vždy **tam**, **kde**
doufají najít zvěř.

(VEDLEJŠÍ VĚTA
PŘÍSLOVEČNÁ
MÍSTNÍ)

Lovci s terénním vozidlem
zastaví vždy **na místě**, **kde**
doufají najít zvěř.

(VEDLEJŠÍ VĚTA
PŘÍVLASTKOVÁ)

Vedlejší věta příslovečná časová

Vyjadřuje příslovečné určení času řídící věty.

Bývá uvozena:

- jednoduchými spojovacími výrazy: spojkami **když, až, než, jakmile, zatímco, mezitímco,** vztažnými příslovci **dokud, kdy**
- složenými spojovacími výrazy **až když, právě když, dříve než, poté, kdy/poté, když, poté, co, předtím než**

Vedlejší věta příslovečná časová

Hodnocení podle dvou kritérií:

1. Na jakou otázku odpovídá?

A. Kdy? B. Odkdy? Dokdy? Jak dlouho?

2. Jaký je vztah času ve větě vedlejší k času věty řídicí?

- A. Děj věty vedlejší je současný s dějem věty řídicí
- B. Děj věty vedlejší je předčasný vzhledem k ději věty řídicí (tj. děj věty řídicí následuje po ději věty vedlejší)
- C. Děj věty vedlejší je následný vzhledem k ději věty řídicí (tj. děj věty řídicí předchází ději věty vedlejší)

Vedlejší věta příslovečná časová

Příklady souvětí s větami časovými odpovídajícími na otázky:

Kdy?

*Lampa jako by zhasla pokaždé, **když** se na ni chvíli dívám.*

Dokdy?

*Nekupujte zajíce v pytli, **dokud** se do toho pytle nepodíváte.*

*Počkám s dětmi, **dokud** se jejich rodiče nevrátí.*

Jak dlouho?

*Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, **až** se ucho utrhne.*

Vedlejší věta příslovečná časová - příklady

2. Vedlejší věty podle vztahu času vyjádřeného v
nich a v řídicí větě

A. Děj věty vedlejší je současný s dějem věty řídicí

Spojovací výrazy: **když** (ještě když, už když), **zatímco**,
meztímco...

Děvče zůstalo stát na patře, **zatímco** její matka vcházela do
otcovy kanceláře.

Můj známý o tom napsal studii, **ještě když** pracoval u
mikrobiologů.

Vedlejší věta příslovečná časová - příklady

B. Děj věty vedlejší je předčasný vzhledem k ději věty řídicí (tj. děj věty řídicí následuje po ději věty vedlejší)

Spojovací výrazy: poté, co//poté co, poté, kdy // poté kdy, poté když, když, až

Vedlejší věta příslovečná časová - příklady

B. Děj věty vedlejší je předčasný vzhledem k
ději věty řídicí

Zapnula konvici s vodou na kávu hned **poté, co** došli
do kuchyně.

Chronologie dějů:

příchod do kuchyně

zapnutí konvice

(děj věty vedlejší)

(děj věty hlavní)

poté, co došli do kuchyně.

(hned) zapnula konvici s vodou

Vedlejší věta příslovečná časová - příklady

B. Děj věty vedlejší je předčasný vzhledem k ději
věty řídicí

Ti dva o tom zřejmě hovořili, **až** jsme všichni odešli
z místnosti.

Zapnula konvici s vodou na kávu hned **poté, co** došli do
kuchyně.

Když jsme odešli, přihodilo se prý něco zvláštního.

Slavný rybníkář žil v Sedlčanech **poté, kdy** mu rod
Rožmberků na sklonku jeho života věnoval za zásluhy
celé město.

Vedlejší věta příslovečná časová - příklady

B. Děj věty vedlejší je předčasný vzhledem k ději věty řídicí

Rychlý sled dějů ve větách: **jakmile**, **hned jak** (nebo **hned...,jak**), **jen co**

Zavolal domů, **hned jak** odešel z univerzity. // Zavolal domů
hned, **když/jak** odešel z univerzity.

Vyrazíme hned zrána, **jakmile** se rozední.

Jen co se ohřejeme, **hned zase** půjdeme.

Vedlejší věta příslovečná časová

2. C. Děj věty vedlejší je následný vzhledem k ději věty řídící (tj. děj věty řídící předchází ději věty vedlejší)

Spojovací výrazy: když, než; předtím – než, dříve, než//dříve než

Vedlejší věta příslovečná časová

2. C. Děj věty vedlejší je následný vzhledem k ději věty řídicí

Odešel, než jsme mu stačili něco vysvětlit.

Chronologie dějů:

odchod

(děj věty hlavní)

možnost něco vysvětlit

(děj věty vedlejší)

Vedlejší věta příslovečná časová

2. C. Děj věty vedlejší je následný vzhledem k ději věty řídicí

- Odešel, **než** jsme mu stačili něco vysvětlit.
- Hosté mohou přijít i **dříve, než** my stačíme všechno připravit.
- Ten hovor musel přijít **předtím, než** jsme odjeli z domu sem.